Nummer 47 Donderdag 23 November 1933 33ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST"

Oproep aan onze Leden.

Samen uit, samen thuis.

Onder dit opschrift werd in het Kol. Weekblad van 14 September j.l. No. 37, een ingezonden stuk opgenomen van den Heer M. G. Emeis te 's-Gravenhage met de algemeene strekking, dat het aanbeveling zou verdienen, wanneer in deze ongunstige tijden de Indische oudgasten elkaar onderling tot hulp en steun waren, in gevallen, die daartoe leiden.

Het komt ons gewenscht voor dit stuk nog eens in de herinnering terug te roepen en plaatsen het daartoe hier wederom in zijn geheel.

SAMEN UIT, SAMEN THUIS.

De Indische oud-gasten beleven moeilijke tijden. Overal brokkelen de inkomsten af en wat vast scheen, blijkt dit niet te zijn. Illusies van een rustig, onbezorgd leven na de tropenjaren gaan in rook op, liefhebberijen, genoegens, gemakken worden opgeofferd, maar al die opfferingen zijn dikwijls bij lange na niet voldoende om de catastrofe te voorkomen of om dreigende gevaren als 't niet kunnen opvoeden van kinderen, af te wenden. De Hollandsche maatschappij weert onze werkkracht, maar komt wel op ons af met zijn nog steeds niet minderende, groote eischen. Onze groep, 't zij we particulieren of ambtenaren zijn, voelt zich één in 't verleden en één in het heden. Maar dat eenheidsgevoel is tot nu toe in hoofdzaak sentiment gebleven. Waarom zouden we het niet dienstbaar maken aan 't practische leven, aan verlichting van onze lasten.

Velen van ons zien op tegen het roepen van een dokter of specialist, vanwege de kosten en toch loopen er onder ons ervaren doktoren rond zonder voldoende werk. We kunnen de hooge kosten van bijlesen voor onze kinderen niet betalen en toch zijn er onder ons genoeg ervaren leerkrachten van Lager, Voortgezet en Middelbaar onderwijs om te helpen. We hebben defecten in onze huizen en schrikken voor de rekeningen van Hollandsche toekangs en toch zijn er onder onze technici genoeg, die hun handen uit de mouw zouden willen steken. We loopen er in met huizen huren of koopen en toch zijn er onder ons genoeg deskundige adviseurs. We hebben rechtsbijstand noodig, belastingadviezen, financieele adviezen enz., enz. We vertegenwoordigen bij elkaar een belangrijke koopkracht, maar zijn verspreid en kunnen geen eischen stellen.

Kan dat niet anders? Kan ons saamhoorigheidsgevoel, dat geen onzer ontkennen zal, dat levend is, niet omgezet worden in een krachtige onderlinge steun? Er zijn onder ons nog genoeg frissche krachten, er is organisatietalent, lust om zich zoo noodig in te werken in nieuwe toestanden, er is honger naar bezigheid bij velen van ons. Waar kunnen we dat beter voor aanwenden dan voor onderlinge steun? Hoe dat in te richten? Daar zal over gepraat moeten worden. Maar 't zal niet moeten uitgaan van enkelingen, liefst van een vereeniging, die aller vertroouwen heeft. 't Zal ook niet een liefdadigheidsinstelling moeten zijn, maar een bureau op strikt economische grondslagen, werkend naar vaste principes en voor vaste, hoewel lage tarieven, zoodat zoowel de helpers als de geholpenen er baat bij hebben.

Samen thuis. Voor velen heeft dat „thuis" nu een bittere bijklank. Maar als we meer samen gaan, kan dat anders worden, kunnen lasten verlicht worden en arbeidslust bevredigd. Hier in Den Haag is er zeer zeker een begin mee te maken. Kan Oost en West hier niet het initiatief nemen, zoo noodig samenwerking zoeken met andere vereenigingen? Ik meen, dat ze hiervoor de aangewezen vereeniging is. Bovendien kan ze er nieuw leven uit putten, want actie verjongt. Er ligt hier een dankbaar arbeidsveld braak ten bate van de in druk geraakte oud-gasten.

M. G. EMEIS.

Den Haag, Sportlaan 170.

Het Dagelijksch Bestuur is, na hieromtrent ook het oordeel van de meeste onzer Afdeelingsbesturen vernomen te hebben en tevens van eenige belangstellende leden onzer Vereeniging adhaesie-betuigingen en suggesties te hebben ontvangen, van meening, dat in de richting van de denkbeelden van den Heer Emeis wel eenig nuttig resultaat te verwachten zal zijn, wanneer een voldoend aantal, *op verschillend terrein*, deskundige leden zich beschikbaar wil stellen, om belangeloos of tegen matige vergoeding, hun kunde en kennis ten profijte te doen strekken van andere leden, die daarvan gebruik willen maken.

Het Dagelijksch Bestuur richt daarom tot alle onze leden het dringende verzoek aandachtig van het bovenstaande kennis te willen nemen en — indien zij op eenig bepaald wetenschappelijk, of practisch gebied deskundigheid bezitten — ernstig te willen overwegen of zij met hun kennis, kunde en ervaring andere leden onzer Vereeniging niet van dienst zouden kunnen zijn.

Het Dagelijksch Bestuur hoopt, dat vele onzer leden zich gedrongen zullen gevoelen om, indien mogelijk, anderen tegemoet te komen bij de bezwaren, die, in deze voor talrijken zoo moeilijke levensperiode, worden ondervonden; het doet een ernstig beroep op hun saamhoorigheidsgevoel en wekt hen op om, indien er geene omstandigheden zijn aan te voeren, die zulks beletten, hunne medewerking te verleenen.

Daartoe kunnen de leden zich opgeven bij den Secretaris der Afdeeling, waartoe zij behooren, *onder duidelijke en volledige vermelding van den aard der eventueel te verleenen hulp en de voorwaarden, waaronder zij daartoe bereid zijn* (om niet, vergoeding der onkosten of tegen een matig tarief). *De tot de Afdeeling 's Gravenhage behoorende leden worden echter verzocht hunne gegevens te willen zenden aan het Algemeen Secretariaat, Smidswater 10, Den Haag.*

Bij voldoende deelneming van de zijde onzer leden ligt het in de bedoeling bij het Informatiebureau, verbonden aan het Algemeen Secretariaat, een centraal register te doen bijhouden van alle in Nederland aanwezige leden, die zich voor diensten beschikbaar stellen. Dit centrale register kan van groot belang worden voor:

a. de leden, behoorende tot de Afdeeling 's Gravenhage, waartoe het tevens als afdeelingsregister dient;

b. de verspreid wonende leden, die administratief behooren onder het Hoofdbestuur;

c. de tot andere afdeelingen dan 's Gravenhage behoorende leden in gevallen, waarbij zij, na informatie bij den Afdeelings-secretaris, in hunne eigene afdeeling de noodige hulp niet mochten kunnen verkrijgen.

Wie spoedig helpt, helpt dubbel!

Mogen derhalve weldra vele toezeggingen bij de Afdeelings-secretarissen en — voor den Haag — bij het Algemeen Secretariaat, Smitswater 10, binnen komen.

De adressen van de Afdeelings-secretarissen vindt men op een der laatste bladzijden van dit nummer.

Begin December a.s. zal worden beslist of het aantal ontvangen toezeggingen voldoende groot geacht wordt om van dit onderling hulpbetoon nuttige resultaten te kunnen verwachten.

HET DAGELIJKSCH BESTUUR.

Studie-Commissie van „Oost en West".

I. Gratis voorlichting inzake studie en/of huisvesting voor jongelieden uit Oost- en West-Indië.

II. *Bij betaling van f 15,— per jaar* doorloopend toezicht en/of volledige z.g. voogdijschap, omvattende o.a.:

a. afhalen van boot of trein;

b. zorg voor voorloopige en/of definitieve huisvesting;

c. volledige behartiging van studiebelangen;

d. financieel beheer.

Nadere inlichtingen bij den Eersten Gedelegeerde W. Meijer, Daguerrestraat 9, Den Haag, telefoon 336759.

Boekbespreking.

Onder de Kaja-Kaja's van Zuid-Nieuw-Guinea, door Pater H. Geurtjens, M. S. C.; uitgevers J. J. Romen en Zonen, Roermond—Maeseyck. Prijs ingen. ƒ 2,75, ingeb. ƒ 3,50.

Het doet mijn Hollandsche hart bepaald goed onder de vele boeken, die ik in handen krijg, er eens een te ontmoeten, dat me zooveel genot heeft verschaft als „Onder de Kaja-Kaja's van Zuid-Nieuw-Guinea". Een werk van onzen bekenden Missiepater Geurtjens, met vele losse schetsjes, verlucht door tal van keurige foto's, schetsjes van den meest uiteenloopenden aard, waarbij je de eene keer in een lach schiet door de leuke, geestige opmerkingen en waarbij je een andere keer een brok in je keel krijgt, als hij op zoo fijngevoelige wijze iets droevigs beschrijft.

Pater Geurtjens legt in zijn boek zijn ervaringen en avonturen neer, die hij gedurende zijn verblijf onder de Marindineezen, zoo heeten de Kaja-Kaja's eigenlijk, heeft beleefd.

In deels humoristische, deels tragische schetsjes, waarbij de eerste gelukkig de overhand hebben, vertelt hij ons van de zeden en gewoonten van dit natuurvolk, dat dank zij gouvernement en vooral de missie op hooger peil van beschaving is komen te staan dan voorheen.

Dat er evenwel nog bijgeloof en wantoestanden heerschen wordt door den schrijver naar voren gebracht o.a. in „De Bloedwraak", waarbij de Kaja-Kaja zelf als rechter optreedt en dit zelfs zeer natuurlijk vindt, al leidt het hem ook tot manslag; „Een stukje Geschiedenis" en „Met de Kompanie op Sneltocht" behandelt het beruchte *„koppensnellen"*. Gelukkig dat deze toestanden reeds aanmerkelijk beperkt zijn.

Het boek begint met een soort inleiding en wel over de verhouding van de Kaja-Kaja's en dieren. De dieren behooren n.l. tot de naaste familie der Marindineezen. Volgens de meeste oorsprongverhalen stammen de meeste menschen van dieren af, soms ook wel omgekeerd; grappig is de stammen-indeeling in b.v. hondmenschen, varkensmenschen, enz.

Een humoristisch stukje is „In nieuwe Banen", waarin een volkstelling plaats heeft en het openen van de eerste school, waarbij de schrijver opmerkt, dat de leerlingen zich dusdanig hadden opgedoft, dat ze hem deden denken aan Onnoozele-Kinderendag.

Ook de liefde en het huwelijk krijgen een beurt; met het laatste nemen de Kaja-Kaja's het niet zoo nauw, ze vinden het vanzelfsprekend om van echtgenoot(e) te ruilen als men genoeg van elkaar heeft. Gelukkig zorgt de bestuursambtenaar, die zooveel als de „papa" der kolonie is en veel tact en toewijding moet hebben om met zijn onderdanen om te gaan, dat deze „echtscheidingen" maar niet zoo plaats kunnen en mogen hebben.

Geestig is de liefde beschreven in „De Liefde", waar geciteerd wordt „Sah ein Knabe ein Röslein stehen...." Kostelijk is de beschrijving van het paartje, waarvan „hij" het wel eens graag met „haar" zou willen probeeren, maar versmaad wordt.

„De knaap heet Bowa en het roosje heet Modiwag, allebei een tikje allegorisch of zinnebeeldig te verstaan", beschrijft Pater G. „In de nuchtere werkelijkheid is Bowa een stevig postuurtje met volle baard, weduwnaar en niet meer in prille jaren. Modiwag, het roosje, had doornen en was wel eenigszins aan het verleppen, enz., enz."

Andere schetsjes daarentegen zijn weer in absolute tegenstelling met de vorengaande, zeer fijn beschreven en geven de soms nog heerschende ellende, tengevolge van bijgeloof, weer; „De Stakkerd", „Het dorre Hout", waaruit de aard der Kaja-Kaja's blijkt, geen medelijden met de medemenschen; wie niet sterk van lichaam is en niet mee kan doen, moet maar achterblijven en desnoods sterven.

Ook de dierenwereld krijgt zijn aandeel en schijnt in Pater Geurtjens een dankbaar opmerker gevonden te hebben, zoo vestig ik de aandacht op de „Kangeroe".

De godsdienst wordt natuurlijk niet verwaarloosd en hierover wordt op onderhoudende en heelemaal geen vervelende „preekerige" manier geschreven in „Een Preek", waarin op zeer eenvoudige wijze allerlei, voor dit natuurvolk moeilijke problemen, b.v. ontstaan van den mensch, het leven hiernamaals, enz. in (s)preekvorm worden uitgelegd. Dat Nieuw-Guinea veel aantrekkelijks heeft ook voor toeristen behalve voor missie-paters moge blijken uit het rake „Toerisme op Zuid-N.-Guinea". „U denkt natuurlijk aan een mop", zoo begint de schrijver dit stuk, en beschrijft allerlei belevingen met reisgezelschappen, die Okaba aandeden en waarbij er enkelen waren, die vroegen of dit gehucht Okaba was, waarop de schrijver geestig antwoordt, dat hij tenminste nooit gehoord heeft, dat iemand het voor Amsterdam aanzag. Zoo gaat dit boekje voort en het zou bladzijden in beslag nemen, als ik alles moest vertellen, wat me erin getroffen heeft, laat me nog wijzen op enkele opmerkenswaardige feiten, die mij getroffen hebben. De schrijver is met hart en ziel aan zijn parochianen gehecht, dit blijkt wel uit zijn medeleven met hen, als er b.v. een kindje sterft, of een door melaatschheid aangetaste vrouw, die hij zooveel mogelijk tracht te helpen, wanneer haar stamgenooten haar in den steek laten en er zelfs over denken haar levend te begraven.

Ook voor kinderen — Engeltjes — noemt hij ze, heeft Pater Geurtjens een groot zwak, getuige de vele bladzijden, die hij aan hen wijdt.

Ook de dames zijn niet vergeten, men leze maar eens het heerlijk sarcastische „Schoonheids-idealen" en „De Amazonenslag", waaruit ik concludeer, dat vrouwen overal dezelfde zijn, of ze nu blank of zwart, beschaafd of wild zijn.

Over elk hoofdstuk afzonderlijk te schrijven is ondoenlijk, maar een ieder, zoowel Katholiek als niet-Katholiek, kan ik het boek warm aanbevelen; het is een leerzaam werk en door den boeienden, geestigen verteltrant een waar juweeltje voor elken boekenliefhebber.

NELLY. BLOM.

Nederlandsch-Indië in beeld.

Het aantal publicaties betreffende onze overzeesche gewesten in Azië is de laatste jaren legio geworden op ieder gebied der koloniale belangstelling. Op economisch en staatkundig gebied, op het gebied van de geologie en op dat van de volkenkunde zijn tal van werken verschenen, die voor het meerendeel, zooals dat heet „rijk geïllustreerd" zijn. Over het algemeen moet men voor het illustratieve gedeelte van deze uitgave groote waardeering hebben. Wat ons den laatsten tijd op illustratief gebied uit Indië wordt getoond, kan den toets der scherpste kritiek doorstaan. Herinneren wij slechts aan de prachtige foto-collecties waarover het Kon. Koloniaal Instituut te Amsterdam de beschikking heeft, uit welke collecties men meermalen reproducties in boek en tijdschrift tegenkomt. Indische schilderijen zijn bepaald in trek gekomen sedert bekende schilders Indië hebben bezocht en hun werk hier en ook meermalen in het buitenland hebben geëxposeerd. De geïllustreerde periodieken in Indië èn in het moederland brengen vrij geregeld Indië in beeld, hetzij in foto's dan wel in teekeningen of zelfs in houtsneden. Wij zouden daarvan prachtige voorbeelden kunnen noemen. En ten slotte releveeren wij nog de voortreffelijk uitgevoerde plaatjesalbums van enkele ondernemende industrieele maatschappijen, waarin de jeugd „plaatjes van Indië" verzamelen kan. Uit een oogpunt van een doelmatige verbreiding van kennis betreffende onze overzeesche gewesten onder het opgroeiend geslacht moet aan dergelijke uitgaven een groote beteekenis worden toegekend.

De jeugd ziet Indië voor het eerst in beeld op school. In de klasse hangen wandplaten van Indië, platen van een Indisch huis, van een passar, van een kampong, van een of andere Indische haven. Die platen waren in vroeger jaren bont gekleurd, vaak misteekend, leelijk voor het oog en niets-zeggend voor den geest. Eerst toen groote uitgevers, als Noordhoff en Wolters, er toe kwamen nieuwe series Indische wandplaten in den handel te brengen, is daarin een aanzienlijke verandering ten goede gekomen. Noordhoff liet een Indië-kenner bij uitnemendheid, tevens een voortreffelijk teekenaar en schilder, Menno van Meeteren Brouwer, een serie groote schoolplaten maken: De haven van Tandjong-Priok, een suikerfabriek, een passar, een beeld uit de Vorstenlanden, een Volksraadszitting, een sawah-gezicht. Wolters zette den bekenden Utrechtschen schilder Gabrielse, die Indië bezocht had, aan het werk. Hij gaf een serie karakteristieke beelden van Indië, die ook gerekend mogen worden tot het beste, wat op dit gebied in den handel kwam. Men mag met voldoening vaststellen, dat het onderwijs aan de jeugd in het moederland thans de beschikking heeft over platen-materiaal betreffende Indië, dat in elk opzicht aan de er aan te stellen hoogste eischen voldoet.

Wij zijn tot het neerschrijven van deze losse notities gekomen naar aanleiding van een plaat, welke ons dezer dagen in handen kwam, die Indië óók in beeld brengt, naar schatting.... vijf-en-zeventig jaar geleden! In de eerste plaats dient met waardeering geconstateerd te worden, dat men ook toen reeds begreep, dat platen betreffende Indië, door groote oplagen ruim in breede kringen verspreid, van groote koloniaal-propagandistische waarde waren. De plaat, die wij hier op het oog hebben, en waarvan wij hierbij een aantal prentjes reproduceeren, behoorde tot de „Prenten tot Nut van het Algemeen". Het is een prent, die volgens een daarop voorkomende mededeeling „Bekroond werd door de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen". Zij werd uitgegeven bij A. W. Sijthoff te Leyden.... Men vindt erop afgebeeld twee mannelijke en twee vrouwelijke Javaansche figuren, een tempeltje en een landschap op Java. Typeerend voor den geest van den tijd waarin deze prenten hun verspreiding vonden, zijn de onderschriften. Wij hebben die hier geheel overeenkomstig den oorspronkelijken tekst herdrukt. Vooral de tekst bij „Eene danseres" is veelzeggend in onzen tijd van strandpyama's en gewaagde avondtoiletten!

Het meest typeerende van deze onderschriften is, dat zij kennelijk geschreven zijn naar den indruk van het uiterlijke beeld. Van kennis van Javaansche zeden, van eenig inzicht in de Javaansche cultuur valt geen spoor te ontdekken. Trouwens, daarvan viel in dien tijd ook nog niet veel te bespeuren. De vele schatten van schoonheid en wijsheid der Javaansche cultuur werden eerst later „ontdekt". Wanneer de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen nog eens tot de uitgave en verspreiding van dergelijke prenten zou overgaan, — wij zouden deze daad ten zeerste toejuichen! —, zou ongetwijfeld niet alleen de keuze der beelden een andere zijn, maar zou ook de geest, die uit de onderschriften moet spreken, in niet geringe mate verschillen van dien welke in de hierbij afgedrukte rijmpjes tot uiting komt. „Oost" en „West" zijn sedert dien veel dichter tot elkaar gekomen. Hoe dicht, wel, dat zou in woord en beeld in den beknopten vorm van een eenvoudige prent, sterk-sprekend en overtuigend met weinig materiaal tot uiting kunnen worden gebracht. De groote mate van wederzijdsche waardeering, die sedert dien is ontstaan en gegroeid, zou er op welsprekende wijze in belichaamd kunnen worden....

EEN JAVAAN.

O neen! mijn moedige Javaan,
Uw wapentuig staat ons niet aan;
Want wij zijn vrienden van den vrede,
Maar reik ons broederlijk de hand,
Want daaglijks stijgt ook onze bede
Voor u in 't lieve vaderland.

EEN LANDSCHAP OP JAVA.

Hoe spreidt natuur haar pracht ten toon!
Zij paart het goede aan 't rijkste schoon,
Op Java wellen milde bronnen,
Waaruit genot en duurzaam nut
Door noesten ijver wordt geput
En rijke welvaart is gewonnen.
Daar wast aan iedre boom of plant
Een gouden vrucht voor Nederland.

EENE JAVAANSCHE VROUW UIT DEN VOORNAMEN STAND.

Wat is dat dametje opgetuit!
't Is mooglijk een Javaansche bruid,
Of moet zij ergens kermis houden?
Dat is een tooi die 'k niet begeer;
Maar och! het is 's lands wijz', 's lands eer;
De jongen kleeden zich als de ouden.

EENE DANSERES.

Foei, meisje! foei, zoo naakt en bloot,
En dansend om en om te zweven,
Dat kunstje geeft u ligt den dood,
En o! hoe kost'lijk is het leven!
En schoon de mode 't u gebiedt,
Denk toch er aan: het past zoo niet.

EEN JAVAAN IN HOFKOSTUUM.

Wel zoo, Javaantje! in feestgewaad,
Gaat gij den Gouverneur begroeten?
Maar 'k vind toch dat het aardig staat
Om dat te doen op bloote voeten.
Nu, doet hem ook een groet van mij,
En zet uw speer gerust ter zij.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Algemeen commercieel overzicht.

De crisistoestand wordt in de *Westersche* landen gecamoufleerd door de laatste restantjes kapitaal op te knabbelen, men „pumpt" lustig raak, om een levensstandaard te handhaven, welke niet meer te handhaven is, terwijl men — volgens 't *Soer. Hbl.* (11/10, 3de bl. *B.)* — in de *Oostersche* landen, waar niets is, getuige is van een complete afbraak. Indien het verdwaasde *Europa* zich na verloop van tijd in een nieuwen wereldkrijg stort als afleiding uit zijn interne moeilijkheden, kan Rome (in 410) als afschrikwekkend voorbeeld dienen. De primaire oorzaak van de *werkloosheid* is niet te zien in de algemeene arbeidsbesparing, doch *veeleer in de ongelijke* belooning van blank en bruin, waardoor deze laatste groep niet uit koopkrachtige consumenten bestaat. Het grootste deel der menschheid is op een laag peil van behoeften blijven staan in een tijdperk, dat de productiemogelijkheid snel toegenomen is; het gros der menschheid bestaat uit een horde paupers. Het gemiddeld inkomen per blanke bedraagt 1080 mark per hoofd tegen 130 mark per niet-blanken wereldbewoners. *Er is geen overproductie, doch onderconsumptie.* Indien de suikerconsumptie in *Ned.-Indië* slechts gelijk ware aan landen als de Fed. Malay States en de Philippijnen, welke niet op een hooger economisch peil staan, zou de binnenlandsche consumptie reeds alleen ruim een millioen tons suiker moeten bedragen, terwijl die thans niet meer is dan 350.000 tons. *Goedkoope arbeidskrachten zijn tevens zeer slechte consumenten!* De kwestie van de uiterst geringe koopkracht van het grootste deel der wereldbevolking is *de grondoorzaak* van alle huidige misstanden. Dit gebrek aan koopkracht is aanleiding geweest tot de uitzetting van het credietsysteem, dat geleid heeft tot een enorme stijging der schulden over de geheele wereld; rente en aflossing zullen op den duur niet betaald kunnen worden. Waar een *natuurlijke* koopkracht ontbrak, schiep men een *kunstmatige* koopkracht door landen en volken vol te stoppen met credieten en schulden. Een goed deel dier schulden kan afgeschreven worden, als zijnde toch niet invorderbaar. Voorloopig vergenoegt men zich met lapmiddelen als transfermoratoria, deviezen contingenteeringen en *het opgeven van den gouden standaard*, welke laatste factor in wezen op niets anders neerkomt, dan een gedeeltelijke annuleering van schulden.

Het *Soer. Hbl.* (14/10 „De Week", *J. G. B.)* schrijft voorts over de portefeuille der Banken.

Weelde.

De Regeering, die de concrete *bezuinigingsvraagstukken* voor oogen heeft, en niet volledig op de hoogte is (wil men: *kan zijn)* van de reacties, die bepaalde besluiten en handelingen in het leven roepen, kan — n. h. o. van het *Bat. Nwsbl.* (17/10, 3de bl. „Weelde", *R.)* — niet genoeg doordrongen worden van *de volstrekte noodzaak*, zich van *de psychologische zijde* van het vraagstuk der bezuiniging steeds ten volle rekenschap te geven. Zij moet zich door de reacties in de maatschappij niet laten weerhouden te doen, wat het oogenblik eischt, maar zij dient wel te begrijpen, dat, juist waar zij zulke zwaar te dragen offers moet vergen, zij ook het voorbeeld moet geven van een meedoogenloos uitroeien van al, wat zweemt naar *weelde, nepotisme*, of hoe men de duizend en één vormen van *„onderling hulpbetoon"* wil noemen. Wat dit betreft heeft de Pers inderdaad een rol te vervullen. Zij grijpt vaak mis, maar alle weerleggingen kunnen het *Bat. Nbl.* niet overtuigen, dat thans reeds voldaan is aan het desideratum van de *uiterste gestrengheid* tegenover hen, die op dit gebied zondigen.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (12/10, blz. 28 „Indië's toekomst"; 16/10, blz. 3 „Het verschil"; blz. 26 „Richtlijn").

Indië en Indo-China. Zuid-Afrika en Indië.

Een handelsdelegatie van Indo-China heeft Réunion en Madagascar bezocht, om de mogelijkheden te onderzoeken van een betere uitwisseling van producten tusschen deze Fransche gebieden, waartusschen *de Kon. Paketvaart Mij.* een scheepvaartdienst onderhoudt. Het is voor Saigon een heele slag geweest dat in Ned.-Indië een rijstverbod werd ingesteld; de laatste jaren werd 60.000 tons rijst ingevoerd. Suiker en dergelijke producten worden in Indo-China betrokken uit Fransch koloniaal gebied; de invoerrechten zijn voor suiker uit ander gebied zeer hoog. De scheepvaartverbinding, met Zuid-Afrika, welke de K. P. M. tot stand heeft gebracht, biedt groote toekomst, doch men zal — n. h. i. van de *Java-Bode* (16/10 „Indië en Indo-China", *Meyeringh)* — goed doen met grootere schepen te gaan varen en wellicht zal de lijn ook tot Hongkong moeten worden doorgetrokken, opdat door middel van vervoer van dekpassagiers grootere rentabiliteit wordt verkregen. Indo-China zendt teakhout en rijst naar Afrika. De Franschen hebben indertijd veel *propaganda gemaakt voor het rijstverbruik in Frankrijk;* zij hebben o.a. geleerd hoe men rijst moet koken. Het zou voor Java van groot nut zijn, indien men zich aan dit voorbeeld zou spiegelen. De kortgeleden opgerichte *Rijstbond* heeft dit punt reeds op zijn programma geplaatst.

De *Java-Bode* (17/10, 3de bl.) vertelt van de reis van *Dr. Mansvelt* naar Zuid-Afrika. Dank zij het goede beheer van het K. P. M.-kantoor in Z.-Afrika bestaat er alle kans, dat in de toekomst meer en meer uit Ned.-Indië wordt betrokken. In Z.-Afrika kan men afzet vinden voor thee, voor zoolcrêpe, voor alle oliehoudende zaden en voor houtsoorten; koffie, rijst en suiker kan men er niet plaatsen. Nederland moet zich hoeden voor de fout om de handelspropaganda in Z.-Afrika te vermengen met die voor de *Dietsche stamverwantschap; men passe normale handelsmethoden toe en late sentimentsoverwegingen geheel buiten spel.* In Z.-Afrika is alles Engelsch, en de handel is practisch geheel in handen der Engelschen. De Afrikaansche politiek speelt een groote rol, doch die rol is wel door het zielental, maar niet door de economische positie der Afrikaanders verantwoord.

Wij vestigen de aandacht op de *Java-Bode* (17/10 „De nieuwe oriënteering", *op den Pacific, Z.;* 11/10 „Bedrijfscontingenteering", *Z.;* „Kapitaalsverplaatsing"), *De Loc.* (12/10 en 16/10, blz. 28 en 6 „Oud-min. Welter en de handel in Indië") en het *Soer. Hbl.* (12/10, 2de bl. „Engeland en Japan", *J. G. B.;* 16/10, 2de bl. „Japan's uitdaging aan Rusland", *Villanus).*

De veestapel op Java en Madoera.

Tot *verbetering van den veestapel in Ned.-Indië* werden in 1919 1200 Ongolé-stieren en koeien in Britsch-Indië aangekocht en overgebracht naar Soemba. De veestapel breidde zich snel uit; de nakomelingen waren door de toegepaste selectie fraaier dan de oorspronkelijk

geïmporteerde exemplaren. De overtollige stieren en koeien werden bestemd voor de fokkerij op *Java*; de eigenschappen van het goede ras bleven hier dominant: forsche krachtige bouw, groot van stuk, de witte kleur en de vetbult. Het belang van een goeden veestapel wordt door de Inlandsche bestuursambtenaren ten volle beseft. In Magetan b.v. (Madioen) is de Regent al jaren bezig den veestapel te verbeteren en de resultaten zijn buitengewoon. *(Soer. Hbl.* 12/10, 4de bl.)

Tengevolge van den sterk verminderden uitvoer en van het terugloopen van de officieele slacht is de veestapel op *Madoera* in zoodanige mate toegenomen, dat bij eene langdurige droogteperiode geen voldoende voedsel voor een dergelijk aantal runderen aanwezig is. Het opruimen van het overtollige vee geschiedt door een verhoogden export en slacht en deels *door clandestienen slacht*. Deze slacht kan op 30.000 stuks per jaar worden gesteld; zulks beteekent bij eene slachtbelasting van *f* 6,— eene inkomstenderving van *f* 180.000 per jaar. Bij de huidige vee- en huidennoteeringen is het opbrengen van deze belasting voor het opruimen van het inferieure vee niet doenlijk; deze stelselmatige wetsontduiking heeft een demoraliseerenden invloed op de bevolking. Het Madoereesche rund ondervindt op Java groote concurrentie van het Javaansche rund, en Bali met 350.000 stuks vee voert veel vee uit naar West-Java en Singapore. Voor eene *normaliseering van den veestapel op Madoera* kan dus moeilijk gestreefd worden naar een verhoogden export. Het *Soer. Hbl.* (11 en 13/10, 3de bl.) ziet slechts één weg: opruiming van het minderwaardig materiaal, waarvoor een sterk verlaagde slachtbelasting wordt toegestaan. De taxatie van den clandestienen slacht in geheel Ned.-Indië bedraagt 67 à 68.000 stuks per jaar; dit cijfer is, gelet op de 30.000 stuks op Madoera, bijzonder geflatteerd.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers

Si Singa Maharadja.

Men weet, dat onlangs aan den zoon van den laatsten Batakschen Priestervorst, Si Singa Maharadja, die in 1907 na jaren van moeilijkheden in een treffen met troepen onder kapt. Cristoffel, werd gedood, vergund is naar de Bataklanden terug te keeren. Karel Boental Sinambela, op Java opgevoed, heeft thans in zijn vaderland een gouvernementsfunctie.

In de bladen lezen wij nu iets over de reactie, die deze terugkeer van den telg van den vereerden Leeuwenvorst heeft gewekt. In een Maleisch blad van de Oostkust van Sumatra vonden wij het bewijs dat deze terugkeer niet „onopgemerkt" is gebleven.

De „Bendera Kita" (Onze Vlag) publiceert n.l. het verslag van een onderhoud tusschen den ass.-resident te Taroetoeng en een achttal Porbaringin, dit zijn de oudsten van de heidensche groepen, die een rekest hadden ingediend bij den gouverneur-generaal om den titel van Singa Mangaradja te herstellen en dien toe te kennen aan den zoon van den laatsten, den tienden drager van de waardigheid. Hieronder volgt de belangwekkende dialoog, die zich bij deze gelegenheid heeft ontwikkeld:

Ass. resident: Met welk doel hebben de porbaringin een rekest gezonden aan den gouverneur-generaal?

De woordvoerder der porbaringin: Om te smeeken, dat de titel van Radja Singa Mangaradja weer worde hersteld en geschonken worde aan diens zoon, radja Boental, die hier reeds aanwezig is.

Ass. resident: Maar dat is onmogelijk. Wij hebben al een radja, n.l. Koningin Wilhelmina.

Woordvoerder: Het is niet, dat wij Koningin Wilhelmina niet erkennen. Maar Koningin Wilhelmina en de regeering zullen niet wenschen dat onze adat verloren gaat; zij zullen de adat willen verstevigen. En volgens de Bataksche

adat moet er een Radja Singa Mangaradja zijn.

Ass. res.: Radja Singa Mangaradja was geen wereldsch vorst, doch een priestervorst.

Woordv.: Hij was niet alleen een priestervorst, maar hij was ook met wereldsch gezag bekleed. En hij moet niet alleen een kampong onder zich hebben, want het is van geen beteekenis wanneer de radja porbaringin, als vertegenwoordiger van den Radja Singa Mangaradja, niet met gezag bekleed zijn. Bij iedere kwestie van beteekenis moeten de porbaringin zijn als vertegenwoordigers van den Radja Singa Mangaradja. Daarom is Radja Singa Mangaradja een wereldsch vorst. De machtige vorst, die door de Bataksche bangsa (stam, volk) erkend wordt.

Ass. res.: Dat kan niet, en dat is nu ook niet urgent. R.K. Boental heeft reeds een betrekking waarmee hij in zijn onderhoud kan voorzien op een wijze, welke met zijn behoeften overeenkomt. En daar komt het nu maar op aan.

Woordv.: Wij zijn niet tevreden gesteld, Toean Besar.

Daarmee was het onderhoud afgeloopen. De namen van de betrokken oudsten werden genoteerd.

Het Bataksche blad had achteraf ook nog een onderhoud met de porbaringin, die geheel uit Toba naar Taroetoeng waren gekomen. De journalist vroeg, waarom zij het alleen met hun achten hadden gedaan, daar er toch een millioen Bataks zijn. Het verzoek zou veel meer gewicht in de schaal hebben gelegd, wanneer het was gedaan namens meer personen. De porbaringin meenden echter, dat zij voorgangers zijn van het volk, en dat zij daarom ook de eerste stappen hebben te nemen. Het was hun ook nog niet geheel duidelijk, waarom hun namen waren genoteerd; zij dachten zelf, dat het was om hen radja adat te maken, wanneer de titel van Radja Singa Mangaradja zou worden hersteld.

Waarop de Bataksche journalist hen inlichtte: Dat het niet daarom ging, maar om hun identiteit vast te stellen; als er moeilijkheden gaan komen in het Batakland zouden zij de eersten zijn die worden gearresteerd. Zoo staat het althans in het Bataksche blaadje.

Uit den Islam gestooten.

In de „Sinar Deli" lezen wij, dat Moh. Saleh voorzitter van den Mohammedijah, groep Batangkoeis — Araskaboe, door de Madjelis Sjar'i Serdang is gestraft met uitstooting uit den Islam.

Door den datoek padoeka Diradja wazir negeri Serdang, is een circulaire uitgegeven, waarin hiervan kennis wordt gegeven.

De circulaire houdt in dat Moh. Saleh, in verband met een vraagstuk betrekking hebbende op het bestaan van God, gestraft wordt als een afvallige, en buiten den Islam wordt gestooten.

Alle straffen van een afvallige worden op genoemden Saleh toegepast, n.l. dat aan hem wordt verboden, om in de Mohammedaansche moskee te bidden, dat bij leven en bij sterven voor hem de Mohammedaansche gebruiken niet gelden; voor hem zal niet worden gebeden en hij zal niet worden begraven op de begraafplaats van de Mohammedanen. Wanneer hij sterft, zal zijn erfenis niet volgens de Mohammedaansche gebruiken worden verdeeld, en hij zal geen erfenis ontvangen. Met ingang van de dagteekening van de circulaire zijn alle echtgenooten van hem gescheiden.

De „Sinar Deli" voegt eraan toe, niet te weten, of de betrokkene deze uitspraak zonder meer accepteert. Het blad meent dat de naam van de Mohammedijah in zijn geheel door het gebeurde wordt besmeurd.

Voor zoover wij weten, is het wel een zeldzaam geval, dat een Mohammedaan op deze wijze door een banvloek wordt getroffen; gemeenlijk geldt de regel van het: „Oordeelt niet...." ook voor den belijder van de Islamietische leer in de opvatting, dat het recht tot oordeelen alleen toekomt aan den Oppersten Rechter.

Waar men in het gebeurde waarschijnlijk weer een uitvloeisel moet zien van den strijd tusschen de Kaoem Toea en de Kaoem Moeda zal hierover nog wel een en ander te doen vallen.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht

De Rijkseenheid.

In het nr. van 15 November treffen wij een beschouwing aan over het „zoogenaamde interpellatierecht van den Indischen Volksraad". Voorts bevat dit nr. een interessant artikel: „Hoe de Pers in Duitschland over Ned.-Indië voorlicht". Ten slotte noemen wij een artikel van J. Winsemius Jr. over „Kolonisatie op Nieuw Gunea".

Europeesch Export Extract.

Uit den inhoud van het December-nummer noemen wij: „Amerikaansche of Nederlandsche verkenners voor het Indische Leger?"

Ons Zeewezen.

In de November-aflevering vinden wij het vervolg van het artikel, bij foto's, over oude gebouwen en merkwaardigheden in Batavia.

De Indische Verlofganger.

In het nr. van 10 November wordt wijlen A. Werumeus Buning herdacht. Melis Stoke causeert in dit nr. over Indische vruchten.

Actueel Wereldnieuws en Sport in Beeld.

In het nr. van 14 October vertelt J. van Ravenswaay bij fraaie foto's van een bezoek bij de Sassakkers van Karangbajang.

Het Vliegveld.

In de November-aflevering komt een artikel voor van F. Spittel over „Postale mogelijkheden bij de Indische luchtmail".

Orgaan van den N. I. Plantersbond.

In het nr. van 14 October komen verschillende bondsaangelegenheden aan de orde. Onder „Cultuurbelangen" treffen wij een artikel aan: Naar een zakkenindustrie op Java?

Deutsche Wochenzeitung für die Niederlande.

In het nr. van 11 November komt een artikel voor: „In Holland melden sich die sorgen die man sich über das zukünftige Verhältnis zu den Kolonien macht."

Tijdschrift van het Kon. Nederl. Aardrijkskundig Genootschap.

De November-aflevering bevat onder vele lezenswaardige bijdragen ook een overzicht van Geologische publicaties betreffende de Koloniën.

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Het Zendingsblad van de Geref. Kerken in Nederland.

Het November-nummer brengt o.m. mededeelingen over den arbeid onder de Nederlandsch sprekenden (er staat: „Hollandsch" sprekenden) in Ned.-Indië. Voorts een en ander over de opleidingsschool op Soemba, over de Chr. huishoudschool te Poerworedjo en over de Chr. Holl. Ind. Kweekschool te Solo.

Suriname

Surinaamsche sinaasappelen.

In aansluiting op het in ons nummer van 2 November j.l. op blz. 458 door de Afdeeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut gegeven overzicht van den stand van de proefverschepingen van sinaasappelen uit Suriname naar Nederland, deelt genoemde Afdeeling ons thans mede, dat het s.s. „van Rensselaar" op Vrijdag 10 October de vierde groote zending (504 kisten) heeft aangebracht. De toestand van de sinaasappelen was uitstekend.

Tevens bracht deze boot als proef uit Suriname mede 21 kisten alamoens *) en 13 kisten grapefruit, die te 's Gravenhage verkocht worden.

Kastenverschil bij Britsch-Indiërs.

In het vorig nummer spraken wij van het kastenverschil bij B. I. In De West van 4 October komt een inzender daarop terug en zegt o.m.:

Want het verrichten van gelijkvormig werk door menschen van verschillend kaste doet geen afbreuk aan het wezen van de kaste. Een Brahmaan, die landbouwt is en blijft Brahmaan. Dit staat trouwens ook in het boek „Manoeschmirtie en Itihas". De schrijver zegt in zijn stuk dat er een zeker onderscheid toch nog gehandhaafd wordt, z.a. het zitten op stoelen en het eerst eten der Brahmanen in gezelschap.

Tevens herstelt hij de onjuiste mededeeling van de bijeenkomst bij Leiding VII. Dat moet zijn Leiding XXIa.

De „Graf Zeppelin" boven Paramaribo.

Op weg van Brazilië naar de Vereenigde Staten van V. A. voer de Graf Zeppelin den 21sten October — een Zaterdagavond — om 20 minuten over 10 uur, heftig snorrende en prachtig verlicht, zeer laag over Paramaribo. Dat bij dit gedenkwaardig feit heel de stad uitliep, behoeft geen betoog. Beroemde mannen zijn reeds per vliegtuig in Suriname geweest. Wij noemen den onlangs overleden Markies Francisco de Pinedo op 25 Maart 1927, Charles Lindbergh en echtg. op 23 Sept. 1928. Thans de Graf Zeppelin boven Suriname's hoofdstad! Van Tyen seinde van uit de hoogte aan den gouverneur in het Nederlandsch. De waarn. gouverneur antwoordde in het Duitsch. Wij geven de gewiselde luchttelegrammen hierbij weer.

Gouverneur Suriname.
Bij gunstig weder omstreeks twee uur greenwichtijd boven Paramaribo verzoeke weerbericht eerbiedig groeten.
Vantyen Graf Zeppelin.

Daarop antwoordde Zijne Excellentie dien dag als volgt:

Vantyen Grafzeppelin
Paramariboradio
Dem Zeppelin heil stop ganz Suriname und besonders Paramaribo sendet beste wuensche fuer glueckliche fahrt stop Ueber Paramaribo himmel und bewolkt und windstill stop ein herzliches gluckauf.
VanHaaren wd. Gouverneur Suriname.
Kapitän GafZeppelin
Paramariboradio

Tausendfachen dank fuer wunderschönes schauspiel auf wiedersehen.

VanHaaren wd. Gouverneur Suriname.

Door het Duitsch Consulaat te Paramaribo werd geseind:

Gluckliche Fahrt

Heil Hitler

Duitsche Kolonie
Konsul.

Hoedenvlechterij.

In de Surinamer van 13 Juli no. 56 lazen wij een bericht over het vierde Lustrum 1913—14 Juli 1933 van de Vlechtschool van het Maria Patronaat. Naar aanleiding daarvan hebben wij eenige gegevens bijeengezocht over het totstandkomen van de hoedenvlechterij in Suriname. Het eerste bericht lezen wij in het Verslag van den Landbouw over het jaar 1909, blz. 31 waar staat: „De Landbouwkundige van Curaçao zond eenige planten afkomstig van Venezuela en Columbia, vermoedelijk Carludovica soorten, van welker vezels de Curaçaoenaars panamahoeden vlechten." Vervolgens schrijft de Gouvernements-Scheikundige Dr. J. Sack in Verslag over 1910, blz. 9 in zijn rapport over Laboratorium-onderzoek eenige bijzonderheden over het stroo voor de echte panamahoeden, afkomstig van de Carludovica Palmata, omdat meermalen de vraag tot hem gericht werd, of het mogelijk zou zijn in Suriname het materiaal voor de stroohoedenindustrie in Suriname aan te kweeken. In zijn verslag over den Cultuurtuin schrijft de Directeur Van Drenth op blz. 65, dat de aanplant met een 60-tal planten werd uitgebreid. Dr. Sack vervolgt in het Verslag over 1911 en schrijft dat een monster stroo van de genoemde plant ter beoordeeling naar Curaçao werd opgezonden en het van zeer goede kwaliteit bleek. Men zie vervolgens Jaarverslag 1912. Dan gaan wij over tot het Rapport van de commissie benoemd bij gouv. resolutie van 13 Jan. 1910 no. 13: Het Ambacht in Suriname, in 1912 te Paramaribo gedrukt. Wij lezen op blz. 50 bij 3. Bevordering van huisvlijt: Vooral een vlechtindustrie, zooals de hoedenvlechterij van Curaçao.... enz., zou in aanmerking komen, waarbij o.a. Oost en West wordt genoemd om de verkregen producten aan de markt te brengen. De planten die het Landbouwproefstation van den Neder. Consul te Caracas had laten komen en in den Cultuurtuin voortgeplant, waren — zooals dr. Sack mij thans schrijft — bedoeld om naar Curaçao een uitvoer van stroo uit Suriname te krijgen, zoodat Curaçao onafhankelijk van Venezuela werd. Maar men ging verder. De Surinamer van 23 Juni 1912 nam een mededeeling van Monseigneur Van Roosmalen op, dat deze zijn goedkeuring had gehecht aan het plan een hoedenvlechtcursus aan de meisjespatronaten te Paramaribo te verbinden. Daarop richtten eenige heeren aldaar een comité op met het doel de hoedenvlechterij in Suriname in te voeren, vertegenwoordigende alle gezindten. Het publiek voelde veel voor de zaak en een aardig sommetje werd bijeengebracht.

Mr. Carst was de leider van het comité waaraan verbonden waren, pater Verheggen, L. Schütz, ds. A. E. Boers, D. S. Huizinga, dr. J. Sack en F. Ricker, tevens directeur van de vlechtschool. Hoofdvlechster was in 1915 mevr. De Jong—van der Gent.

Vlechtmateriaal en een 8-tal meisjes kwamen uit Curaçao en zoo kon de eerste vlechtschool op 8 Juli 1913 worden geopend. (Zie Enc. blz. 364). De Surinamer noemt als datum 14 Juli. Het Kol. Verslag is heel mager in zijn berichtgeving.

Wij lezen in het K. V. over 1913 Hoofdstuk 9: „Door particullieren werd een leergang ingesteld onder leiding van een gediplomeerd hoedenvlechtster. Deze begon met 10 leerlingen en telde op het einde van het verslagjaar 50. Daar het stroo ter plaatse kan worden geteeld, bestaat er hoop, dat stroohoeden binnen niet te langen tijd een artikel voor uitvoer kunnen worden". En in het K. V. over 1914: „In November werd aan de Keizerstraat een leergang in hoedenvlechten opgericht, terwijl in de Gravenstraat gelegenheid werd gevonden een eigen vertrek op een erf als vlechtschool in te richten. 31 Dec. 1914 telde de leergang in de Keizerstraat (van de Ev. Br. Gem.) 58 en die in de Gravenstraat (van de R. C. Gemeente) 10 leerlingen."

Doch ook de Stadszending der Evang. Broedergemeente had haar vlechtschool. Wij lezen toch in het verslag 1914—1924 blz. 6, dat in het benedenlokaal aan de Keizerstraat zich toen al de Hoedenvlechtschool bevond, dat is dus vóór de opening der Stadszending op 1 November 1914. Op 31 October 1924 was die vlechtschool daar nog.

Medeoprichtster en directrice der R.-K. Vlechtschool is zuster Gonzales, die nog aan de R.-K. Vlechtschool verbonden is. In die 20 jaren heeft de school op economisch en zedelijk gebied een groote rol vervuld. De Surinamer vertelt ons, dat zij 1104 gediplom. vlechtsters vormde, die 63170 hoeden afleverden en 11612 stuks raffia vlechtwerk. Aan loonen keerde zij in 20 jaren *f* 164.648,54 uit. Het zegenrijk werk wordt allerwege erkend. De meest moderne werktuigen worden op de vlechtschool gebruikt.

Nog verwijzen wij naar het Landbouwverslag 1914 blz. 46, waar melding wordt gemaakt van de levering aan het comité van ongeveer 1600 Carludovica en Ipa Apa tongen en de uitbreiding der aanplantingen.

---

*) De W. I. Enc. zegt op blz. 205: Citrus Decumana. L. Fam. Rutaceae. Gideons appel, Pompelmoes: Surinaamsch; Alamoen, Lamoe, Poeploemoesoe: Negerengelsch. Een zeer groote sinaasappel, die gegeten wordt. De fijnere en kleinere soort heet alamoen.

Curaçao

De begrooting voor Koloniën 1934.

Voor Curaçao is *f* 114.198,— minder uitgetrokken dan voor 1933, hoofdzakelijk door inkrimping van het detachement mariniers tot 65 man. Intusschen is ook op de jaarwedde van den gouverneur, diens toelage voor representatiekosten, inspectiereizen en ambtswoning een *f* 9.520 bezuinigd. Alles bij elkaar komt Curacao met *f* 407.831,— voor op hoofdstuk XI.

In het Voorloopig verslag wordt aan de West ditmaal meer zorg besteed dan aan de overige afdeelingen der begrooting. Zoo werd de aandacht gevestigd op de verloven naar Europa van de gouverneurs in den laatsten tijd, een nadeel te meer bij het reeds bestaande gemis aan bestuurscontinuïteit, overbodig ook bij de tegenwoordige technische mogelijkheden voor overleg met de West. Gevraagd is, waar de ontwerpen der nieuwe regeeringsreglementen blijven, die in het begin van 1933 verwacht werden. Hierop heeft de minister geantwoord, dat hij voorloopig geen tijd heeft voor deze zaak. Nadere inlichtingen zijn gevraagd over den economischen toestand der eilanden. Teleurstellend voor hen, die kiesrecht wenschen, zal het zijn, dat er in de Kamer zijn, die tegenover de klacht over het gemis van een „vertegenwoordigend en zelfs een semi-vertegenwoordigend lichaam" betoogden, dat hun in het algemeen de bestuursinrichting van Curaçao de „voor dit gebied zeer juiste" achten. De minister verschuift deze zaak naar de herziening der regeeringsreglementen.

Merkwaardig is wat gezegd is over de verordeningen over de drukpersvrijheid en het recht van vergadering. „Verscheidene" leden waren verwonderd, en vroegen welke feiten zich hadden voorgedaan, om hiertoe aanleiding geven. Daarbij werd gewezen op de bij de tot standkoming dezer verordeningen betrachte geheimzinnigheid. „Andere" leden vonden ook zonder bepaalde feiten de genomen maatregelen prachtig. Het schijnt, dat de minister zich bij deze laatste meening aangesloten heeft.

In het V. V. komt ook een klacht voor over achteruitstelling van Curaçaosche ambtenaren en werklieden bij uit Nederland uitgezondenen.

Niet heel duidelijk is de vraag, of „in het vervolg alleen het aantal mariniers wordt aangehouden, dat voor de te Curaçao aanwezige scheepsvracht noodig is." Het antwoord luidt, dat voor de veiligheid van Curaçao een detachement militairen naast de met politiedienst belaste militaire politie noodzakelijk wordt geacht.

Met het ministerieele antwoord hebben, wij hierboven niet volledig kunnen zijn, omdat dit ons nog slechts uit het pers-uittreksel bekend is.

Geschiedkundige sprokkeling.
Uit het „Handelsblad" van 1833.

12 November 1933. In de *Curaçaosche Courant* van den 31sten Augustus vindt men het volgende artikel:

„Voorleden Zaturdag, den 24sten dezer, is de verjaring des geboortedags van onzen geliefden en geëerbiedigden Koning in deze kolonie gevierd geworden. Als naar gewoonte werd met zonnenopgang een schot gedaan, waarop al de schepen in de haven fraaijelijk met vlaggen versierd werden, ten 8 ure werden van het fort A m s t e r d a m 33 schoten gedaan, ten 12 ure van Zr. Ms. korvet H i p p o m e n e s 35 en des namiddags ten 4 ure weder van het fort A m s t e r d a m 33 schoten en des avond met zonsondergang werd het seinschot gedaan, waarop al de schepen de vlaggen neêrstreken. Des morgens ten 9 ure werd er godsdienstoefening gehouden; en ten half twaalf ure trok het garnizoen binnen het fort A m s t e r d a m op in parade, alwaar hetzelve door den Hoog Edel Gestrengen Heer Direkteur dezer Kolonie in

oogenschouw genomen werd. Na afloop der parade werd er op het Gouvernements-Huis levée gehouden, waarop verschenen waren de raden van Politie en van Civile en Crimineele Justitie; de Officieren van de Schutterij, die van den Landstorm en der Zee- en Landmagt, de Kerkenraden der onderscheidene gemeenten dezer Kolonie, en een aantal civile Beambten. De dag werd besloten met een vroolijke danspartij gegeven door de manschappen van het garnizoen in de kazernen achter het fort, welke fraai met bloemkransen versierd waren.

A. H.

Uit den Verren Vreemde

Waarover ditmaal?

Er is voor deze rubriek wel stof.

Duitschland uit den Volkenbond. Italië uit den Volkenbond? Henderson uit de ontwapeningscommissie?

Onlusten op Malta. De Britsche gouverneur kondigt de krijgswet af.

Nadir Chan van Afganistan vermoord. Tal van kroonpretendenten.

In Cuba revolutie, contra-revolutie, contra-contra-revolutie.

Ibn Saoed koning van Saoedië richt een ultimatum aan Iman Jehia van Yemen en trekt troepen bij de grens samen.

Conflict tusschen Britsch Honduras en Mexico.

In Siam een terreur-partij aan het roer.

Zal Mantsjoeko een monarchie worden, met Henry Foe Yi als koning?

Japansche dumping in N. Afrika, in Z. Amerika, ja, overal.

Japan versterkt vloot en leger. Amerika, Engeland, Frankrijk volgen 't voorbeeld.

Meer dan 150.000 personen wonen in Moskou de bijzetting bij van Sen Katayaman, Japansch communistisch leider, daar op 74-jarigen leeftijd overleden.

Japan—Rusland vinden elke week aanleiding om een nieuwe scherpe nota te wisselen.

Emigratie. Immigratie.

Russisch-Amerikaansche onderhandelingen.

Overal overbevolking en werkeloosheid, behalve in Palestina, Samoa en een deel van Australië.

Voorgenomen Joodsche kolonisatie in Turkije. 300.000 gegadigden.

De Amerik. Atlantische vloot pas terug uit den Stillen Oceaan, maakt zich gereed om daarheen terug te keeren.

Suikerfabrieken nemen in aantal toe in Britsch-Indië.

Wordt China kalmer?

Groote Afrika rondvlucht, onder generaal Vuillemin.

Prins Leopold van België, vergelijkende voordrachten over Ned.-Indië, Fr. Indochina en Kongo.

Is 't ministerie-Sarraut er nog?

Toenadering Warschau—Berlijn.

Gouden standaard.

Z.-Afrika in den wereldruilhandel.

Het mandaat-begrip wordt in de practijk tot een koloniaal-begrip.

Japan verzekert geen versterkingen aan te leggen op de Zuidzee-mandaat-eilanden.

Paragua—Bolivië en de Volkenbondscommissie.

De invloed van Gandhi taant.

Hommeles in Egypte, Palestina, Syrië.

Wenscht Frankrijk Syrië het voorbeeld van Irak te zien volgen?

Generaal Balbo gouverneur van Lybië.

Zal Spanje zich weer aan een Marokko-avontuur gaan wagen?

Maarschalk Weygand op inspectie in Marokko, ingesneeuwd in de bergen. Terug in Parijs.

Werving van negers in Afrika om het te kort aan dienstplichtigen in Frankrijk aan te vullen, de opgedane zwarte ondervinding ten spijt.

In Indochina, om 't budget kloppend te maken, korting op traktemente,n vergoedingen, declaraties, stopzetten van aanstellingen, bespoedigen van afvoeringen, nieuwe bevorderingsregeling.

De tentoonstelling te Chicago nabetrachtingen.

Grotbeschilderingen van meerdere duizend jaren, ruïnes van vóór onze jaartelling, geraamten na millioenen jaren in hun rust gestoord.

Poolonderzoek.

Pygmeeën verkenning.

Er is voor deze rubriek wel stof.

Waarover dit maal?

„Is U klaar met Uwe opsomming?"

„Ik meen de brandende kwesties wel zoowat alle....

„Maar U vergeet toch nog

Berichten der Afdeelingen

Afd. Haarlem en Omstreken.

Met het Bestuur van de Verg. voor Vreemdelingen Verkeer te Haarlem werd een overeenkomst getroffen, waardoor het *Informatie Bureau* van deze Vereeniging aan het Stationsplein meer nog dan reeds het geval was, zal ten dienste staan van leden der Vereeniging Oost en West en van Indische Verlofgangers en repatrieerenden in het algemeen.

Alle inlichtingen worden gratis gegeven.

Afdeeling Groningen e. o.

Gewijzigd bericht.

Vrijdag 24 Nov. e.k. des n.m. 8 uur zal *Dr. J. van Hinte* voor het Kon. Ned. Aardrijksk. Gen. in „de Harmonie" te Groningen een lezing houden over „Nederlandsche Landverhuizers in de Vereen. Staten van N. Amerika in de 19e en 20e eeuw (met lichtbeelden)".

Leden van „Oost en West" vrijen toegang.

Afdeeling 's Gravenhage.

Gewijzigd bericht.
Indische Kunstavond.

Kennisgeving, dat op Zaterdag 2 December 1933, des avonds 8 uur, in *Diligentia*, een *Indische Kunstavond* zal worden gegeven, met medewerking van Mevrouw Julie de Stuers, Anny Prins en het Kleinkunst-ensemble „Les Chansonniers"; Indische dansen door de Heeren Waloejo en Iskandar met gamelanbegeleiding; Krontjong-muziek door eenige leden van „Eurasia".

Conferencier: Dick van Driest.

In verband met de hooge kosten wordt ditmaal een klein entrée van *f* 0,60 p. p. geheven.

Gelegenheid tot plaatsbespreken in *Diligentia* op 1 en 2 December van 10—5 uur à 10 cent p. p. Leden hebben toegang *met één introducé uitsluitend* op vertoon van lidmaatschapskaart 1933/1934. Meerdere *huisgenooten* van het lid hebben tegen dezelfde voorwaarden toegang.

Op Donderdag 28 December 1933, des avonds 8 uur, in het gebouw *Excelsior* vertooning van de „*Mahakoeasa-film*" van Toradja's en Papoea's in Ned.-Indië.

Gelegenheid tot plaatsbespreken in *Excelsior* op 27 en 28 December van 10—4 uur à 10 cent p. p. Leden met *één* introducé hebben toegang *uitsluitend* op vertoon van lidmaatschapskaart 1933/1934.

Nieuwe leden zijn zeer welkom, opdat het werk zich nog meer kan uitbreiden. De leus blijft voorwaarts.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Nijmegen.

Donderdag 30 November a.s., des avonds 8 uur, zal in de kleine foyer van het Concertgebouw „De Vereeniging" een voordracht worden gehouden door den Heer Dr. M. van Blankenstein over: „De Wereldgebeurtenissen en Ned.-Indië."

Leden met introducé(e) en begunstigers(sters) hebben op vertoon van hun lidmaatschapkaart vrijen toegang.

Voor belangstellenden zijn bij het Bestuur introductiekaarten gratis verkrijgbaar.

Afdeeling Apeldoorn.

Ruim 60 menschen van de ruim 60000 inwoners van Apeldoorn, d. i. 1 °/₀₀! hebben genoten van de buitengewoon mooie, diep gevoelde voordracht van mej. M. L. W. Schoch over de Minahassa. De heer Schoonhoven, onze voorz., liet een knap historisch overzicht voorafgaan. Daarna sprak mej. Schoch over land en volk en haar eigen werk als zendeling-diacones. Een verkort verslag zou te kort doen aan de beteekenis en zou ook niet kunnen weergeven de diepe, ernstige overtuiging en de groote liefde, die uit deze rede sprak.

N. B. Dinsdag 12 Dec. Dr. Alb. C. Kruyt over: „Geestelijke waarden van een natuurvolk en het Westersche bestuur".

De Secretaris,
J. C. BAARS,
Jagersweg 42,
tel. 4027; postgiro 93038.

Afdeeling 't Gooi.

Openingsavond op 17 November in Hotel Jans.

Dank zij de welwillende medewerking van den heer Petit, die zich geen moeite gespaard heeft en daarvoor dan ook een woord van oprechten dank verdient, is deze openingsavond